

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 59

van **HANNES ANAF**

datum: 12 oktober 2022

---

aan **HILDE CREVITS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

Onterecht toegekende sociale toeslagen - Omvang en oorzaken

De regering besliste recent om de sociale toeslagen, vanaf december 2022, met 15 euro te verhogen. Een keuze om de impact van de niet-koppeling met de index te verzachten voor gezinnen die het kindergeld het meest nodig hebben. De sociale toeslagen komen in principe automatisch terecht bij de meest kwetsbare gezinnen, maar niet altijd. Bij de meeste gezinnen, tenzij via alarmbelprocedure, wordt de sociale toeslag namelijk toegekend op basis van het aanslagbiljet met inkomsten van twee jaar geleden. Omdat er wordt gewerkt met inkomsten van twee jaar terug, worden soms onterecht sociale toeslagen toegekend aan gezinnen die intussen meer zijn gaan verdienen. Daarnaast zijn er ook dossiers waar fraude mee gemoeid is.

Het is belangrijk een goed overzicht te hebben van de omvang en de oorzaken van het onterecht toekennen van sociale toeslagen, zodat we in de toekomst sneller foutieve toekenningen kunnen detecteren en terugvorderen.

1. Welk bedrag aan sociale toeslagen werd onterecht toegekend in het jaar 2019 (toekenningsperiode 1 januari 2019 tot en met 31 december 2019)? Over hoeveel onterechte uitbetalingen van sociale toeslagen ging het in 2019? Graag het aantal op gezinsniveau en op kindniveau.
2. Welk bedrag aan onterecht toegekende sociale toeslagen werd teruggevorderd in het jaar 2019 (toekenningsperiode 1 januari 2019 tot en met 31 december 2019)? Over hoeveel terugvorderingen van sociale toeslagen ging het in 2019? Graag het aantal op gezinsniveau en op kindniveau.
3. Welk bedrag aan sociale toeslagen werd onterecht toegekend in 2020 (toekenningsperiode 1 januari 2020 tot en met 31 december 2020)? Over hoeveel onterechte uitbetalingen van sociale toeslagen ging het in 2020? Graag het aantal op gezinsniveau en op kindniveau.
4. Welk bedrag aan onterecht toegekende sociale toeslagen werd teruggevorderd in het jaar 2020 (toekenningsperiode 1 januari 2020 tot en met 31 december 2020)? Over hoeveel terugvorderingen van sociale toeslagen ging het in 2020? Graag het aantal op gezinsniveau en op kindniveau.
5. Welk bedrag aan sociale toeslagen werd onterecht toegekend in 2021 (toekenningsperiode 1 januari 2021 tot en met 31 december 2021)? Over hoeveel onterechte uitbetalingen van sociale toeslagen ging het in 2021? Graag het aantal op gezinsniveau en op kindniveau.
6. Welk bedrag aan onterecht toegekende sociale toeslagen werd teruggevorderd in het jaar 2021 (toekenningsperiode 1 januari 2021 tot en met 31 december 2021)? Over

**Vlaams
Parlement**

hoeveel terugvorderingen van sociale toeslagen ging het in 2021? Graag het aantal op gezinsniveau en op kindniveau.

7. Worden onterecht toegekende sociale toeslagen steeds volledig teruggevorderd? Zo niet, wanneer niet en waarom niet?
8. Hoe worden onterecht toegekende sociale toeslagen gedetecteerd? Kan dat ook sneller dan na twee jaar (via aanslagbiljet)?
9. Hoe lang duurt het gemiddeld om een onterecht toegekende sociale toeslag te detecteren? Hoe lang duurt het gemiddeld om een onterecht toegekende sociale toeslag terug te vorderen?
10. Wat zijn de mogelijke oorzaken van onterechte toekenning van sociale toeslagen? Wat is de meest voorkomende oorzaak? Welke verschillende soorten fraudegevallen worden vastgesteld? Graag enkele van de meest voorkomende voorbeelden.
11. Na hoeveel jaar verjaart kinderbijslag die ten onrechte wordt uitbetaald? Met andere woorden, tot hoeveel jaar na datum van uitbetaling kunnen ten onrechte uitbetaalde toeslagen worden teruggevorderd?

HILDE CREVITS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN,
VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

ANTWOORD

op vraag nr. 59 van 12 oktober 2022
van **HANNES ANAF**

Allereerst willen we de vraagsteller een correct inzicht bieden in de werking van de toekenningsprocedure voor de sociale toeslagen.

De automatische toekenningsprocedure baseert zich op de inkomsten van 2 jaar geleden. Indien deze inkomsten onder de inkomstengrenzen blijven, is er recht op een sociale toeslag.

2 jaar later ontvangen we, zoals de vraagsteller stelt, de inkomsten van het betrokken jaar. Op dat ogenblik gebeurt er geen herevaluatie van de sociale toeslag van 2 jaar geleden. We leggen het feit dat de overheid met inkomsten van twee jaar geleden werkt niet ten laste van de burger en gaan niet over tot terugvordering, indien het inkomen zou gestegen zijn.

De beperkingen van de automatische toekenningsprocedure worden op dat ogenblik wel gecorrigeerd. Indien het inkomen dat we twee jaar na datum ontvangen hebben, zich onder de inkomstengrens bevond in het betrokken jaar, en begunstigen ontvingen onterecht géén sociale toeslagen voor dat jaar, dan gaan deze alsnog worden toegekend.

Er zijn twee systemen in de toekenningsprocedure die meer actueel aansluiten op het inkomen van een begunstigde, indien er op dat ogenblik geen sociale toeslagen worden toegekend op basis van de automatische procedure.

De elektronische alarmbelprocedure baseert zich op het leefloon, de inkomensgarantie ouderen en de inkomensvervangende tegemoetkoming. Indien dergelijke tegemoetkoming aanwezig is in een maand, dan bevinden de inkomsten zich onder de inkomensgrenzen van het Groeipakket. Voor die maand wordt vervolgens een sociale toeslag toegekend.

Wanneer twee jaar later de fiscale gegevens van betrokkenen het Groeipakket bereiken, zullen op basis van deze inkomsten de reeds toegekende sociale toeslagen nooit teruggevorderd worden. Voor de maanden, van het jaar waarop de inkomsten betrekking hebben, waarin nog geen sociale toeslag werd toegekend op basis van de elektronische alarmbelprocedure zal alsnog een sociale toeslag worden toegekend, indien de inkomsten van het jaar zich onder de inkomensgrenzen bevinden.

Indien de voorgaande twee procedures geen sociale toeslag kunnen opleveren, kunnen mensen hun actuele inkomsten nog steeds bewijzen in de manuele alarmbelprocedure. Ze dienen daartoe bewijsstukken aan te leveren voor een periode van (minstens) 6 maanden. Indien hun inkomsten zich onder de inkomensgrenzen bevinden, krijgen ze voor de periode die ze bewijzen een sociale toeslag. Ook voor de rest van de lopende toekenningsperiode blijven betrokkenen recht behouden op een sociale toeslag.

Wanneer twee jaar later de inkomsten voor het betrokken jaar het Groeipakket bereiken, zullen deze niet a priori gebruikt worden om terug te vorderen. Net zoals in de elektronische alarmbelprocedure wordt voor de maanden uit het betrokken jaar waarin nog geen sociale toeslag werd toegekend, alsnog een sociale toeslag toegekend, indien de inkomsten voor dat jaar zich onder de inkomstengrenzen bevond.

Er is wel één bijkomende check die wordt uitgevoerd. Indien uit de fiscale inkomsten blijkt, dat mensen een bepaalde inkomstenbron niet aangaven in de manuele alarmbelprocedure, zal hun inkomen alsnog opnieuw geverifieerd worden. De manuele alarmbelprocedure kon immers niet correct gevoerd worden.

Indien blijkt dat hun inkomen zich nog steeds onder het grensbedrag bevindt, behouden zij hun sociale toeslagen. Indien het inkomen daarentegen te hoog blijkt, zal er wel overgegaan worden tot terugvordering.

Wij achten deze uitleg noodzakelijk voor een goed begrip van de volgende antwoorden. Onderstaande rapportering bevat geen onterechte toekenningen van sociale toeslagen als in dezelfde maand een onterechte toekenning van een basisbedrag optreedt. Op dat ogenblik vervalt immers het recht op gezinsbijslagen tout court, dat hebben we niet beschouwd als een onterechte toekenning van een sociale toeslag.

1. In 2019 werd 2.310.875,93 euro aan sociale toeslagen onterecht toegekend. Het betrof 15.845 kinderen in 10.000 dossiers.
2. We kunnen niet antwoorden op deze vraag. We kunnen op de voorgaande vraag antwoorden dat sociale toeslagen die een negatieve regularisatie ondergingen, onterecht werden toegekend. Maar een schuld kan meerdere bedragen omvatten. Verschillende (types van) bedragen die op eenzelfde moment tot een schuld worden herleid, maken deel uit van dezelfde schuld. We kunnen nadien niet uit deze schulden afleiden hoeveel voor de specifieke onderdelen werd terug gevorderd, er wordt geen inhoudelijke link gelegd.
3. In 2020 werd 1.803.377,27 euro aan sociale toeslagen onterecht toegekend. Het betrof 11.380 kinderen in 6.765 dossiers.
4. Zie het antwoord op vraag 2.
5. In 2021 werd 869.479,65 euro aan sociale toeslagen onterecht toegekend. Het betrof 6.421 kinderen in 4.107 dossiers.
6. Zie het antwoord op vraag 2.
7. A priori worden deze toeslagen binnen de grenzen van de verjaring steeds teruggevorderd. In de loop van de terugvordering zijn er een paar gronden op basis waarvan kan beslist worden om de terugvordering niet door te zetten.

Waar bedragen lager zijn dan 50 euro en geen inhoudingen meer kunnen worden uitgevoerd, zet de uitbetalingsactor de terugvordering niet verder. Indien een bedrag lager is dan 200 euro en de Vlaamse Belastingdienst zou moeten worden ingeschakeld om de schuld terug te vorderen, dan zet de uitbetalingsactor de terugvordering niet verder. De kosten wegen niet op tegen de baten.

Schuldenaars kunnen ook een aanvraag tot afzien van terugvordering indienen. Indien de goede trouw kan worden weerhouden en de financiële voorwaarden worden voldaan, stopt de terugvordering vervolgens.

8. Detectie hoeft zeker niet altijd pas na twee jaar plaats te vinden. Indien een leefloon, inkomensgarantie ouderen of inkomensvervangende tegemoetkoming wordt ingetrokken, kan daar in de elektronische alarmbelprocedure onmiddellijk op worden ingegrepen. Ook gezinsinspecties kunnen sneller dan na de termijn van 2 jaar leiden

tot detectie.

9. We kunnen geen gemiddelde meegeven, dat wordt niet geregistreerd. Als we de omvang van de schulden afzetten ten aanzien van het aantal gezinnen of kinderen, kunnen we logisch afleiden dat detectie zeker niet standaard pas na 2 jaar wordt gedaan. Het gaat eerder over gemiddeld een aantal maanden, zeker niet over jaren.
10. Uit de praktijk kunnen we meegeven dat de meest voorkomende oorzaak van terugvordering zich op het niveau van het feitelijk gezin bevinden. Namelijk in situaties waar de oorspronkelijke toekenning van de sociale toeslag gebaseerd was op het inkomen van 1 persoon, terwijl in realiteit twee personen ('inkomensverstrekkers') aanwezig zijn in het feitelijk gezin. Domicilie is ook de meest gevoelige fraudefactor.

Maar het kan ook gewoon gebeuren dat mensen hun adreswijziging doorgeven aan de gemeente, maar de gemeente deze laattijdig registreert. Op dat moment kan een retroactieve rechtzetting noodzakelijk zijn. Ook inkomsten die gecorrigeerd worden (herziening aanslagbiljet) kunnen aanleiding geven tot terugvordering. Zoals reeds aangegeven kan ook een intrekking van een leefloon, inkomensgarantie ouderen of inkomensvervangende tegemoetkoming aanleiding geven tot terugvordering.

Deze laatste gevallen hoeven niet noodzakelijk te wijzen op fraude. Fraude doet zich voornamelijk voor op het niveau van domicilie.

11. De verjaringstermijn bedraagt drie jaar vanaf de eerste dag van de maand die volgt op de datum waarop de toelage is uitbetaald. Die termijn bedraagt 5 jaar in het geval van fraude.